

СОЦІАЛЬНА РОБОТА З РІЗНИМИ ВІКОВИМИ ГРУПАМИ

Викладач: кандидат філософських наук, доцент Маловічко Олена Владиславівна

Кафедра: : соціальної філософії та управління, 4 корпус, ауд.309

E-mail: malovichkoolena@gmail.com

Телефон: (061)2287573

Інші засоби зв'язку: Moodle (форум курсу, приватні повідомлення)

Освітня програма, рівень вищої освіти		бакалавр				
Статус дисципліни		Нормативна				
Кредити ECTS	4	Навч. рік	2020-2021	Рік навчання	Тижні	17
				2		
Кількість годин	120	Кількість змістових модулів¹		4	Лекційні заняття – 28 Практичні заняття – 28 Самостійна робота –	
Вид контролю	іспит					
Посилання на курс в Moodle						
Консультації: особисті – понеділок, вівторок, з 11:00 до 13:00, VI корпус, ауд. 309; дистанційні – ZOOM, за попередньою домовленістю						

ОПИС КУРСУ

По-перше, сформувати чіткі уявлення про соціальну геронтологію як наукову та учбову дисципліну, узагальнити та систематизувати матеріал по соціальній геронтології. По-друге, надати уявлення про історичне формування соціально-геронтологічних концепцій. Метою курсу є формування у студентів гуманого, уважного ставлення до людини яка потребує соціального захисту, творчого мислення у рішенні соціальних проблем, використання знань з соціальної геронтології у соціальній роботі.

ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

У разі успішного завершення курсу студент **зможє:**

1. Використовувати знання, практичні навички, отримані при вивченні курсу у роботі з особами похилого віку;
2. Вміти вибирати з широкого спектру технологій соціальної роботи с похилими та старими людьми найбільш оптимальні та відповідаючи задовольнянню потреб різних категорій населення старшого віку в соціальному обслуговуванні;
3. Вміти творчо використовувати інновації у соціальній роботі з різними категоріями населення старшого віку;
4. Впроваджувати особисті інновації у професійну діяльність з покращення соціального стану похилих і старих людей.

ОСНОВНІ НАВЧАЛЬНІ РЕСУРСИ

<http://www.bvp.npu.edu.ua/images/files/hrestomatia%20soc%20rob%202.pdf>

¹ 1 змістовий модуль = 15 годин (0,5 кредита ECTS)

КОНТРОЛЬНІ ЗАХОДИ

Обов'язкові види роботи:

Термінологічний диктант (тах 2 бали) – на початку кожного практичного заняття. Терміни для вивчення зазначені у планах семінарських занять у розділі «Термінологічний мінімум».

Робота у групі над розв'язанням практичного завдання, поставленого викладачем (тах 4 бали) – на кожному практичному занятті.

Письмова контрольна робота (тах 8 балів) – двічі на семестр, наприкінці кожного змістового модулю курсу. Контрольна робота складається з двох питань (тах 4 бали кожне) – теоретичного (дати визначення терміну, розкрити сутність поняття) та практичного (продемонструвати характерні особливості того чи іншого художнього феномену на прикладі конкретного тексту).

Додаткові види роботи:

Індивідуальне письмове завдання у вигляді реферату або аргументативного есе (тах 4 бали) виконується за бажанням студента. Темі рефератів та есе на вибір студента зазначені у планах практичних завдань у розділі «Індивідуальне письмове завдання». Гранична кількість індивідуальних письмових завдань – не більше 1 реферату та 1 есе за семестр. Усі письмові завдання подаються виключно через платформу Moodle.

1. Історія розвитку соціальної геронтології як області соціального пізнання.
2. Актуальні проблеми соціальної геронтології в Україні у найближче десятиріччя.
3. Аналіз механізмів старіння та старості та соціальна обумовленість патологічних форм старіння.
4. Здоров'я, старіння та довголіття як біологічні та соціальні поняття.
5. Демографічні процеси та прогнозування потреб у соціальному обслуговуванні населення старшого віку.
6. Основні соціально-демографічні проблеми населення старшого віку в Україні.
7. Соціальна геронтологія та розробка інновацій в рішенні соціальних проблем населення старшого віку.
8. Соціально-психологічні теорії старіння та старості: критичний аналіз.
9. Класифікація похилого та старого віку та особливості здоров'я похилих та старих людей.
10. Роль закладів соціального захисту населення у геронтологічному догляді та реабілітації.
11. Соціальна значимість якості та образу життя у процесах старіння та довголіття.
12. Геронтогігієна та загальні принципи профілактики передчасного старіння.
13. Взаємозв'язки та взаємовідносини закладів соціального захисту населення та здравоохорони в медичному та соціальному обслуговуванні похилих та старих людей.
14. Соціальні аспекти психосоматики у похилому та старому віці.
15. Соціальна обумовленість психічного старіння: сприятливого та хворобливого.
16. Роль соціальної геронтології в вирішенні соціальних проблем психічно хворих похилого та старого віку.
17. Соціальні аспекти професійно-трудової зайнятості у пенсійному віці.
18. «Суспільство, що старіє»: проблеми та аспекти похилих робітників.
19. Стаціонарні заклади соціального захисту для різних категорій населення старшого віку: характеристики та особливості соціальної роботи.
20. Історико-філософські аспекти геронтології як області наукового знання.
21. Сутність та механізми старіння в аспекті соціальної геронтології.
22. Вплив соціальних факторів на гетерогенний характер старіння (фізіологічне, патологічне, ретардірованне).
23. Демографічна політика та прогнози ООН по відношенню до старих та похилих людей.
24. Основні характеристики демографічної старості та методи її виміру.
25. Особливості старіння населення в Україні в останнє десятиріччя ХХ ст.

26. Роль соціальної геронтології у профілактиці соціально значимих хвороб похилого та старого віку.
27. Концепція якості життя у похилому та старому віці та її соціально-економічне обґрунтування.
28. Соціальні аспекти психічних захворювань похилого та старого віку.
29. Специфіка підготовки соціальних працівників по догляду за психічно хворими похилого та старого віку у домашніх умовах.
30. Соціально-економічне значення професійно-трудового потенціалу пенсіонерів за віком у різних областях господарського життя постіндустріального суспільства.
31. Роль спеціалістів по соціальній роботі у соціально-трудої реабілітації похилих та старих людей.
32. Соціальна робота з похилими та старими людьми: проблеми та перспективи.
33. Соціальна робота з похилими людьми: вікові, психологічні та морально-деонтологічні проблеми.
34. Соціальні геронтологічні проблеми стереотипи та шляхи їх подолання при підготовці соціальних працівників.
35. Технологія соціальної роботи з похилими та старими людьми.
36. Характеристики старіння та роль соціальної геронтології у профілактиці патологічного старіння.
37. Етапи розвитку соціальної геронтології як самостійної наукової дисципліни та основні напрями наукових досліджень.
38. Соціальне обслуговування населення старшого віку: принципи, форми та законодавчо-правова база.
39. Соціальна робота з похилими та старими людьми у стаціонарних закладах соціального захисту населення.
40. Ефективність соціальної роботи з похилими та старими людьми: механізми, інновації та прогнозування.
41. Роль психотерапії та сімейної терапії у вирішенні соціально-побутових проблем населення похилого та старого віку.
42. Поняття «геронтологічний догляд» та «геронтологічна реабілітація»: основні принципи та механізми.
43. Роль соціальних працівників у профілактиці та подоланні соціально-побутової та психологічної дезадаптації похилих та старих людей.
44. Соціально-психологічна реабілітація та реінтеграція населення старшого віку: проблеми та можливості.
45. Методи психотерапії у соціальній роботі з похилими та старими людьми.

Підсумкові контрольні заходи:

Усна відповідь на екзамені (max 20 балів) передбачає розгорнуте висвітлення двох питань: теоретичного (max 10 балів) й історико-літературного (max 10 балів). Перелік питань див. на сторінці курсу у Moodle:

ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
НАЗВА ФАКУЛЬТЕТУ
Силабус навчальної дисципліни

Контрольний захід		Термін виконання	% від загальної оцінки
Поточний контроль (max 60%)			
Змістовий модуль 1 (розділ 1)	Вид теоретичного завдання (тестування, опитування та ін.)		
	Вид практичного завдання (задача, порівняльний аналіз, проект та ін.)		
Змістовий модуль 2 (розділ 2)	Вид теоретичного завдання (тестування, опитування та ін.)		
	Вид практичного завдання (задача, порівняльний аналіз, проект та ін.)		
Змістовий модуль N (розділ N)	Вид теоретичного завдання (тестування, опитування та ін.)		
	Вид практичного завдання (задача, порівняльний аналіз, проект та ін.)		
Підсумковий контроль (max 40%)			
Підсумкове теоретичне завдання			
Підсумкове практичне завдання			
Разом			100%

Шкала оцінювання: національна та ECTS

За шкалою ECTS	За шкалою університету	За національною шкалою	
		Екзамен	Залік
A	90 – 100 (відмінно)	5 (відмінно)	Зараховано
B	85 – 89 (дуже добре)	4 (добре)	
C	75 – 84 (добре)		
D	70 – 74 (задовільно)	3 (задовільно)	
E	60 – 69 (достатньо)		
FX	35 – 59 (незадовільно – з можливістю повторного складання)	2 (незадовільно)	Не зараховано
F	1 – 34 (незадовільно – з обов'язковим повторним курсом)		

РОЗКЛАД КУРСУ ЗА ТЕМАМИ І КОНТРОЛЬНІ ЗАВДАННЯ

Тиждень і вид заняття	Тема заняття	Контрольний захід	Кількість балів
Змістовий модуль 1			
Тиждень 1 Лекція 1	«Соціальна геронтологія як суспільна та учбова дисципліна»	співбесіда	
Тиждень 1 Семінар 1	«Соціальна геронтологія як суспільна та учбова дисципліна»	співбесіда	
Тиждень 2 Лекція 2	«Соціально-психологічні теорії старіння»	письмовий	
Тиждень 2 Семінар 2	«Соціально-психологічні теорії старіння»	письмовий	

ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
НАЗВА ФАКУЛЬТЕТУ
Силабус навчальної дисципліни

Тиждень 3 Лекція 3	«Соціально-психологічні теорії старіння»	письмовий	
Тиждень 3 Семинар 3	«Соціально-психологічні теорії старіння»	письмовий	
Тиждень 4 Лекція 4	«Постаріння населення як соціально-демографічний процес»	письмовий	
Тиждень 4 Семинар 4	«Постаріння населення як соціально-демографічний процес»	письмовий	
Тиждень 5 Лекція 5	«Соціальна значимість медичних проблем старшого покоління»	письмовий	
Тиждень 5 Семинар 5	«Соціальна значимість медичних проблем старшого покоління»	письмовий	
Тиждень 6 Лекція 6	«Соціальна активність похилих в Україні»	співбесіда	
Тиждень 6 Семинар 6	«Соціальна активність похилих в Україні»	співбесіда	
Тиждень 7 Лекція 7	«Соціальна активність похилих в Україні»	співбесіда	
Тиждень 7 Семинар 7	«Соціальна активність похилих в Україні»	співбесіда	
Змістовий модуль 2			
Тиждень 8 Лекція 8	«Соціальна активність похилих в Україні»	співбесіда	
Тиждень 8 Семинар 8	«Соціальна активність похилих в Україні»	співбесіда	
Тиждень 9 Лекція 9	«Пенсійне забезпечення за старістю»	письмовий	
Тиждень 9 Семинар 9	«Пенсійне забезпечення за старістю»	письмовий	
Тиждень 10 Лекція 10	«Принципи, форми та організація соціального обслуговування похилих та старих людей»	співбесіда	
Тиждень 10 Семинар 10	«Принципи, форми та організація соціального обслуговування похилих та старих людей»	співбесіда	
Тиждень 11 Лекція 11	«Принципи, форми та організація соціального обслуговування похилих та старих людей»	співбесіда	
Тиждень 11 Семинар 11	«Принципи, форми та організація соціального обслуговування похилих та старих людей»	співбесіда	
Тиждень 12 Лекція 12	«Технологія соціальної роботи з похилими та старими людьми»	письмовий	
Тиждень 12 Семинар 12	«Технологія соціальної роботи з похилими та старими людьми»	письмовий	
Тиждень 13	«Технологія соціальної роботи з	письмовий	

ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
НАЗВА ФАКУЛЬТЕТУ
Силабус навчальної дисципліни

Лекція 13	похилими та старими людьми»		
Тиждень 13 Семінар 13	«Технологія соціальної роботи з похилими та старими людьми»	письмовий	
Тиждень 14 Лекція 14	«Концептуальні та правові основи соціально-геронтологічної політики в Україні»	письмовий	
Тиждень 14 Семінар 14	«Концептуальні та правові основи соціально-геронтологічної політики в Україні»	письмовий	

ОСНОВНІ ДЖЕРЕЛА

1. Дементьева Н.Ф., Подкорытов А.В. Медико-социальная помощь лицам пожилого и старческого возраста. – Красноярск, 2003.
2. Медведева Г.П. Введение в социальную геронтологию. – М., 2000.
3. Пожилые люди: социальная политика и развитие социальных услуг. – М., 2003.
4. Технология социальной работы / Под ред. проф. Е.И.Холостовой. – М.,2004.
5. Яцемирская Р.С. Психопатология старческого и пожилого возраста: Учебное пособие. – М, 2003.
6. Яцемирская Р.С., Беленькая И.Г. Социальная геронтология . – М., 1999.

РЕГУЛЯЦІЯ І ПОЛІТИКИ КУРСУ²

Відвідування занять. Регуляція пропусків.

Інтерактивний характер курсу передбачає обов'язкове відвідування практичних занять. Студенти, які за певних обставин не можуть відвідувати практичні заняття регулярно, мусять впродовж тижня узгодити із викладачем графік індивідуального відпрацювання пропущених занять. Окремі пропущені завдання мають бути відпрацьовані на найближчій консультації впродовж тижня після пропуску. Відпрацювання занять здійснюється усно у формі співбесіди за питаннями, визначеними планом заняття. В окремих випадках дозволяється письмове відпрацювання шляхом виконання індивідуального письмового завдання.

Студенти, які станом на початок екзаменаційної сесії мають понад 70% невідпрацьованих пропущених занять, до відпрацювання не допускаються.

Політика академічної доброчесності

Усі письмові роботи, що виконуються слухачами під час проходження курсу, перевіряються на наявність плагіату за допомогою спеціалізованого програмного забезпечення UniCheck. Відповідно до чинних правових норм, плагіатом вважатиметься: копіювання чужої наукової роботи чи декількох робіт та оприлюднення результату під своїм іменем; створення суміші власного та запозиченого тексту без належного цитування джерел; рерайт (перепарафразування чужої праці без згадування оригінального автора). Будь-яка ідея, думка чи речення, ілюстрація чи фото, яке ви запозичуєте, має супроводжуватися посиланням на першоджерело. Приклади оформлення цитувань див. на Moodle

Виконавці індивідуальних дослідницьких завдань обов'язково додають до текстів своїх робіт власноруч підписану Декларацію академічної доброчесності (див. посилання у Додатку до силабусу).

Роботи, у яких виявлено ознаки плагіату, до розгляду не приймаються і відхиляються без права перескладання. Якщо ви не впевнені, чи підпадають зроблені вами запозичення під визначення плагіату, будь ласка, проконсультуйтеся з викладачем.

Висока академічна культура та європейські стандарти якості освіти, яких дотримуються у ЗНУ, вимагають від дослідників відповідального ставлення до вибору джерел. Посилання на такі ресурси, як Wikipedia, бази даних рефератів та письмових робіт (Studopedia.org та подібні) є неприпустимим. Рекомендовані бази даних для пошуку джерел:

Електронні ресурси Національної бібліотеки ім. Вернадського: <http://www.nbuv.gov.ua>

Цифрова повнотекстова база даних англomовної наукової періодики JSTOR: <https://www.jstor.org/>

Використання комп'ютерів/телефонів на занятті

Використання мобільних телефонів, планшетів та інших гаджетів під час лекційних та практичних занять дозволяється виключно у навчальних цілях (для уточнення певних даних, перевірки правопису, отримання довідкової інформації тощо). Будь ласка, не забувайте активувати режим «без звуку» до початку заняття.

Під час виконання заходів контролю (термінологічних диктантів, контрольних робіт, іспитів) використання гаджетів заборонено. У разі порушення цієї заборони роботу буде анульовано без права перескладання.

² Тут зазначається все, що важливо для курсу: наприклад, умови допуску до лабораторій, реактивів тощо. Викладач сам вирішує, що треба знати студенту для успішного проходження курсу!

Комунікація

Базовою платформою для комунікації викладача зі студентами є Moodle.

Важливі повідомлення загального характеру – зокрема, оголошення про терміни подання контрольних робіт, коди доступу до сесій у Cisco Webex та ін. – регулярно розміщуються викладачем на форумі курсу. Для персональних запитів використовується сервіс приватних повідомлень. Відповіді на запити студентів подаються викладачем впродовж трьох робочих днів. Для оперативного отримання повідомлень про оцінки та нову інформацію, розміщену на сторінці курсу у Moodle, будь ласка, переконайтеся, що адреса електронної пошти, зазначена у вашому профайлі на Moodle, є актуальною, та регулярно перевіряйте папку «Спам».

ДОДАТОК ДО СИЛАБУСУ ЗНУ – 2020-2021 рр.

ГРАФІК НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ 2020-2021 н. р. (посилання на сторінку сайту ЗНУ)

АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ. Студенти і викладачі Запорізького національного університету несуть персональну відповідальність за дотримання принципів академічної доброчесності, затверджених **Кодексом академічної доброчесності ЗНУ**: <https://tinyurl.com/ya6yk4ad>. Декларація академічної доброчесності здобувача вищої освіти (додається в обов'язковому порядку до письмових кваліфікаційних робіт, виконаних здобувачем, та засвідчується особистим підписом): <https://tinyurl.com/y6wzzlu3>.

НАВЧАЛЬНИЙ ПРОЦЕС ТА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ОСВІТИ. Перевірка набутих студентами знань, навичок та вмій (атестації, заліки, іспити та інші форми контролю) є невід'ємною складовою системи забезпечення якості освіти і проводиться відповідно до *Положення про організацію та методу проведення поточного та підсумкового семестрового контролю навчання студентів ЗНУ*: <https://tinyurl.com/y9tve4lk>.

ПОВТОРНЕ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІН, ВІДРАХУВАННЯ. Наявність академічної заборгованості до 6 навчальних дисциплін (в тому числі проходження практики чи виконання курсової роботи) за результатами однієї екзаменаційної сесії є підставою для надання студенту права на повторне вивчення зазначених навчальних дисциплін. Порядок повторного вивчення визначається *Положенням про порядок повторного вивчення навчальних дисциплін та повторного навчання у ЗНУ*: <https://tinyurl.com/y9pkmmp5>. Підстави та процедури відрахування студентів, у тому числі за невиконання навчального плану, регламентуються *Положенням про порядок переведення, відрахування та поновлення студентів у ЗНУ*: <https://tinyurl.com/ycds57la>.

НЕФОРМАЛЬНА ОСВІТА. Порядок зарахування результатів навчання, підтверджених сертифікатами, свідоцтвами, іншими документами, здобутими поза основним місцем навчання, регулюється *Положенням про порядок визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті*: <https://tinyurl.com/y8gbt4xs>.

ВИРІШЕННЯ КОНФЛІКТІВ. Порядок і процедури врегулювання конфліктів, пов'язаних із корупційними діями, зіткненням інтересів, різними формами дискримінації, сексуальними домаганнями, міжособистісними стосунками та іншими ситуаціями, що можуть виникнути під час навчання, регламентуються *Положенням про порядок і процедури вирішення конфліктних ситуацій у ЗНУ*: <https://tinyurl.com/ycyfws9v>. Конфліктні ситуації, що виникають у сфері стипендіального забезпечення здобувачів вищої освіти, вирішуються стипендіальними комісіями факультетів, коледжів та університету в межах їх повноважень, відповідно до: *Положення про порядок призначення і виплати академічних стипендій у ЗНУ*: <https://tinyurl.com/yd6bq6p9>; *Положення про призначення та виплату соціальних стипендій у ЗНУ*: <https://tinyurl.com/y9r5dpwh>.

ПСИХОЛОГІЧНА ДОПОМОГА. Телефон довіри практичного психолога (061)228-15-84 (щоденно з 9 до 21).

ЗАПОБІГАННЯ КОРУПЦІЇ. Уповноважена особа з питань запобігання та виявлення корупції (Воронков В. В., 1 корп., 29 каб., тел. +38 (061) 289-14-18).

РІВНІ МОЖЛИВОСТІ ТА ІНКЛЮЗИВНЕ ОСВІТНЄ СЕРЕДОВИЩЕ. Центральні входи усіх навчальних корпусів ЗНУ обладнані пандусами для забезпечення доступу осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення. Допомога для здійснення входу у разі потреби надається черговими охоронцями навчальних корпусів. Якщо вам потрібна спеціалізована допомога, будь-ласка, зателефонуйте (061) 228-75-11 (начальник охорони). Порядок супроводу (надання допомоги) осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення у ЗНУ: <https://tinyurl.com/ydhcsagx>.

РЕСУРСИ ДЛЯ НАВЧАННЯ. Наукова бібліотека: <http://library.znu.edu.ua>. Графік роботи абонементів: понеділок – п'ятниця з 08.00 до 17.00; субота з 09.00 до 15.00.

ЕЛЕКТРОННЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАВЧАННЯ (MOODLE): <https://moodle.znu.edu.ua>

Якщо забули пароль/логін, направте листа з темою «Забув пароль/логін» за адресами:

- для студентів ЗНУ - moodle.znu@gmail.com, Савченко Тетяна Володимирівна
- для студентів Інженерного інституту ЗНУ - alexvask54@gmail.com, Василенко Олексій Володимирович

У листі вкажіть: прізвище, ім'я, по-батькові українською мовою; шифр групи; електронну адресу.

Якщо ви вказували електронну адресу в профілі системи Moodle ЗНУ, то використовуйте посилання для відновлення паролю <https://moodle.znu.edu.ua/mod/page/view.php?id=133015>.

Центр інтенсивного вивчення іноземних мов: <http://sites.znu.edu.ua/child-advance/>

Центр німецької мови, партнер Гете-інституту: <https://www.znu.edu.ua/ukr/edu/ocnu/nim>

Школа Конфуція (вивчення китайської мови): <http://sites.znu.edu.ua/confucius>